

שיח ושיג בפרשה להצלחת עם ישראל בכל אתר ואתר התשע"ג ולביטחון ביתברך שמו לעד.

יראת שמים גם בחלום

"ויחלם והנה שלם מצב ארצה" (כת, יב)

מהסיפור הבא נוכל ללמוד על חובתו של כל אדם מישראל להיות כל הזמן במצב של עליה ביראת שמים. כאשר הגיע האדמו"ר מגור בעל היפני מנחם' זצ"ל לנחם את הגרי"ש אלישיב זצ"ל על פטירת רעייתו הרבנית ע"ה, סיפר דבר נפלא מאביו בעל ה"אמרי אמת" זצ"ל. בנביא מסופר שהקב"ה שאל את שלמה המלך במה הוא בוחר, בחכמה או בעשירות וכשבחר שלמה בחכמה, הבטיח לו הקב"ה גם עשירות. אמר על כך ה"אמרי אמת": הרי הדין-ודברים בין שלמה לקדוש ברוך הוא היה בחלום, ויוצא שאם היה שלמה בוחר בעשירות, היה מאבד את החכמה.

ולכאורה ייפלא, שהרי כל הדברים וכל הקניינים, שאדם עושה בחלומה הם בטלים ומבוטלים אינם שרירים ואינם קיימים?

רואים מכאן שבענייני יראת שמים צריך אדם להיות בדריכות רבה גם בחלום, שאם ישאלו אותו בחלומה שאלה בעניינים אלה, שידע מה להשיב...

(טובך יביעו)

ישראל לסגולתו

וזה שאמר להם רבי חנינא, לא מצד שאני צדיק יותר מכם נצלת, אלא מצד שהנני מאמין בחוש ומבטל כל הכחות מבלעדי ה', ולכן כמו כן בטל ה' כח הערוד ממני.

ולהמחיש הדברים, פשאנו רואים נחש, נבהלים אנו מפניו וצועקים: אוי, אוי, נחש... נחש... ואלו רבי חנינא פשה רואה נחש היה צועק אוי, אוי, חטא... חטא...

רבי חנינא בכח אמונתו הזכה והנקיה שהיתה ללא שום שריטה וכתם לא ראה מבלעדי ה' מאומה, והיא שעמדה לו באותו ערב שבת כשבתו נתנה חמץ במקום שמן, ואז הצטערה שמה יכבה תכף הנר, ואמר לה: מי שאמר לשמן וידלק לאמר לחמץ וידלק, וידלק החמץ עד מוצאי שבת. ומדוע כיון שרבי חנינא לא יחס את כח הדולק לשמן מצד עצמו, אלא מצד הבורא שנתן כח בשמן שידלק, ולכן ראוי היה שיעשה לו נס שידלק לו החמץ, שכן גם בשמן ראה נס אלקי בדליקתו ולא ראה בו שום טבעיות, אנו, שאיננו בדרגת ר"ח ואיננו רואים נס בדליקת השמן, וחשים שכן הוא בטבעיות, איננו רואים לנס, אולם ר"ח שחש נס בשמן, אי"כ מה לי שיארע לו נס בשמן מה לי שיארע לו נס בחמץ, הכל שנה אצלו!...

אנו תפלה לה' שיהיו דברינו שבספר זה לתועלת חזוק האמונה, שכן תכלית הצרות הינו לחזוק האמונה, ולא שהאמונה נועדה להפטר מהצרות, הצרות הנם אמצעי לחזוק האמונה והתפלה שהמה התכלית, ולא כמו שחושבים העולם שבאם נושעו היה פדאי התפלה, ואם לא נושעו מה הועילה תפלתם... זו טעות, התפלה היא התכלית, ולכן גם כשלא נושע האדם, הרויח העקר והוא שהתפלה והתחזק באמונה, אלא שחסד ה' הוא עם האדם לחנכו ולהרגילו באמונה שכאשר יארע לו צרה ויתחזק באמונה ובתפלה - יושיעו, ובכך מחנכו להבין כמה גדולה היא האמונה.

סגלה לנשירת שער

יתחזק באמונתו שלכל שער ושער ברא הקב"ה מעין [נקבובית] שממנו תתקיים, והשגחתו יתברך על כל שער ושער ממש, ובכח אמונה זו ימשך חיות לשערותיו שיצמחו בראוי, ויקרא מדרש דלהלן בכל יום או כאשר יוכל המבאר ענין הנזכר היאך ישנה השגחה פרטית על כל שער ושער לברא לו מקור לחיותו ובכך תתחזק אמונתו בזה, ובכח האמונה יתברך.

להתמסר לחולים

מסופר בגמרא על רבי יהושע בן לוי שהיה מטפל באנשים שהיה להם מחלה מדבקת. כשהגיע זמן פטירתו, הגיע אליו מלאך המוות כשסכינו שלופה בידו. ביקש ממנו רבי יהושע שיראה לו ברגעיו האחרונים את מקומו בגן עדן. הסכים לכך מלאך המוות, אך לפני שלקחו לשם, פנה אליו רבי יהושע ואמר לו שישאיל לו את סכינו, מפני שמתירא הוא ממנו. הסכים המלאך ונתן לו את סכינו, ולקחו לגן עדן.

כשהגיעו לגן עדן, הגביה אותו מלאך המוות והראה לו את מקומו. כשראה רבי יהושע את מקומו, מיד קפץ ונכנס לשם בעודו חי, וכשניסה המלאך להוציאו משם, נשבע רבי יהושע שלא יצא משם. ומאחר שמימו לא עבר על שבועתו, זכה ליכנס חי לגן עדן.

לאחר זמן מה, הגיע זמן פטירתו של רבי חנינא בר פפא וביקש גם הוא ממלאך המוות להראות לו את מקומו בגן עדן אך מלאך המוות סירב. אמר לו רבי חנינא: וכי יש דבר בתורה שלא קימתי? אמר לו מלאך המוות: האם טיפלת בחולים שמחלתם מדבקת כמו שנהג לעשות רבי יהושע בן לוי? ולכן לא זכה רבי חנינא למה שזכה רבי יהושע. (כתובות עז:).

רואים אנו, שאף על פי שאדם לומד ומקיים את כל התורה, בכל זאת אדם שמתתף ונושא בצער הזולת והולך לטפל בחולים שאף אחד אינו דואג לבקרו, יכול להגיע לדרגות נשגבות ונעלות יותר מאותו אדם שלמד את כל התורה. ואמרו חכמינו ז"ל, שכל המבקר את החולה, ניצול מדינה של גיהינם. וזאת משום שנושא בעול ובצער הזולת.

משהו לנשמה

הרכבת המתרחקת

מספר מרדכי שו"ת מירושלים:

זה היה באחד מימי הקיץ בשנת תש"ד (1944), כאשר הנאצים ימח-שקם שלטו בבודפשט, בירת הונגריה. באותו בוקר התדפקו על דלת ביתה של סבתי עליה-השלוש שני קציני גסטפו וכמה חיילים נאצים והודיעו לשווער הגוי, כי על-פי המידע שברשותם מסתתרים בבית זה קעשרים יהודים, ששמותיהם מפרטים ברשימה שבידיהם, וכי עליהם לצאת מיד ולהסתדר בשורה לפני הבית.

הקצין, שדבר בגסות נאצית טיפוסית, תאר בצבעוניות רבה את הצפוי ליהודים אם לא ימהרו לצאת ממחבואם, כדרישתו. השווער נכנס פנימה אל הבית ומסר לסבתי את הדברים כהוגם. לא היה כל טעם להתנגד. היה ברור כי מדובר בהלשנה.

מב'הלים ומפחדים החלו היהודים לצאת מהמרתף שבו הסתתרו, בעוד הגרמנים מאיצים בהם בלוי קולות, נאצות ומכות נאמנות, כדרכם. עד מהרה הסתדרו היהודים ובתוכם סבתי, אבי ודודי, בשורה ערפית, בחזית הבניין.

החיילים הצעידו את קרבנותיהם, כשהם צועקים, דוחפים, מכים ומשפילים אותם. היהודים צעדו דוממים. הם לא ידעו לאן פניהם מועדות, אבל ברור היה להם שלא אל הארץ המבטחת...

באחד הרחובות פגשו קבוצה נוספת של יהודים צועדים, בלוי שוטרי גסטפו. הקצין שהוביל את הקבוצה שבה סבתי ושני בניה, פנה אל עמיתו, שהוביל את הקבוצה האחרת, בברכת "היל היטלר" צוחנית, ושאלו לאן מועדות פניו.

"לתחנת הרפכת", השיב העמית.

"מצין! תוכל להפקיד את יהודיך בידיו ותהיה חפשי לנפשך!", הציע לו בחייד רחב ומרצה. "כפי שאתה רואה, גם אני מוביל יהודונים אל הרפכת".

קצין הגסטפו לא מצא כל סבה לדחות את ההצעה המפתה, שתאפשר לו להשתחרר מעבודתו וללכת עם חבריו לגגם כוסית או שתיים. חיש-מהר מסר את היהודים שבגידו לידי הקצין הראשון וחיליו, ולאחר שהצדיע למיטיבו במעל-ד נאצי, מהרו הוא וחבריו להסתלק.

הקבוצה, שגדלה הכפל, המשיכה בדרכה. כבר לא היה לאיש ספק בדבר היעד. הכל ידעו בברור כי פניהם אל תחנת הרפכת, משם יסעו מזרחה, אל אחד ממחנות ההשמדה שעל קיומם כבר ידעו מזמן. כמה מהצועדים מלמלו בלכתם את נסח הודוי, הנאמר לפני המות.

פעבר שעה קלה הבחינו כמה מהצועדים כי הדרך שבה הם הולכים אינה זו המובילה אל תחנת הרפכת. הקצין סטה לסמטה צדדית, וממנה לסמטה נוספת. שוב חזרה תחושת התרדה מפני הבלתי-נודע. בנסבות הללו, התרדה מהלא-נודע היתה גדולה מהפחד מפני הנודע.

מהסמטה הצדדית הוביל אותם הקצין הגרמני אל רחוב גדול יותר וממנו לרחובות אחרים. הם ידעו כי מרגע לרגע הם מתרחקים יותר ויותר מתחנת הרפכת. מובן שאיש מהם לא העז לשאל את הקצין או את אחד מחיליו דבר וחצי דבר.

האם הקצין אינו יודע את הדרך לתחנת הרפכת? ואולי הקימו הנאצים תחנת רכבת מיוחדת למשלוח יהודים? או אולי מבקשים הגרמנים להפטר מהם כאן ועכשיו, בתוך בודפשט, ובכך לחסך מעצמם את על המשלוח ברפכת?...

אבל הצעידה הממשכת והקולות והגדופים שספגו כל העת ממלוייהם, לא הניחו להם לשגות יתר על המדה בנחוישים. הם צעדו לאן שהצעידו אותם.

לפתע נעצרו הגרמנים לפני בית שבתזיתו התנופף דגל ספרד. הקצין בחר היטב את הרחוב, וכאשר שכנע כי איש אינו עוקב אחריו, פקד על חיליו להכניס מהר את היהודים אל תוך הבניין.

רק לאחר שכל היהודים ומלוייהם נכנסו פנימה, נתגלה להם הסוד: לפתע החלו 'הגרמנים' לפשט את מדיהם ומתחתיהם התגלו בגדיהם היהודיים וטליתותיהם הקטנות, המצוצות.

עד מהרה נודע כי 'הקצין הנאצי' השחצן והמגדף היה פינחס (טיבור) רוזנבאום זכרוננו לברכה, ו'סגנו' היה דוד עשהאל זכרוננו-לברכה. גם יתר החיילים יהודים היו. הם נמנו עם חברי מחתרת 'בני-עקיבא', שהצילה בדרך זו המוני יהודים מתוך סכון יום יומי.

חברי המחתרת נהגו להרג קצינים וחילים גרמנים במקומות שונים ולשלח את תעודותיהם למקומות מרחקים. כך יכלו חברי המחתרת המתחזים לנאצים להציג את עצמם כקצינים וכחיילים שנשלחו זה עתה מהמפקדות המרכזיות אל המקומות הרחוקים, ולהציל יהודים.

הבנין שאליו הובאו הנצולים היהודים נשפר על-ידי ממשלת ספרד, בהנהגתו של גנרליסימו פרנקו. בבנינים כאלה מצאו מקלט אלפי יהודים. פרנקו אמנם נחשב עד היום, בעיני רבים, לפשיסט ורודן, אבל בימי פבוש הנאצים היה הפנהיג היחיד שפקד על נציגותיו באירופה לקלט ולהציל יהודים.

סבתי ואבי זכרונם לברכה, ויבדל לחיים ארכים דודי, עם שאר היהודים, הוסיפו להסתתר בבנין הספרדי עד תם המלחמה, וכך נצלו.